

KOZIELEK (26) *sb m*

koziełek (22) [*w znac. 1., 2.*], **kozielki** *pl t* (4) [*w znac. 3., 4.*]

-o- (6), -ó- (1); -o- *KochPhaen*; -o- : -ó- *Mącz* (5 : 1). ◇ *Oba e jasne.*

sg N koziełek (9). ◇ *A* kozielka (2) *BibRadz, Biel*, koziełek (1) [*w znac. 2.*] *RejFig*. ◇ *pl N* kozielki (4) [*w znac. 1., 2., 3., 4.*], kozielkowie (1) [*w znac. 1.*]; *w* *znac. 1.* -i *Mącz*; -owie *KromRozm III*; *w* *znac. 2., 3., 4.* -i *Murm, FalZioł, Calep*. ◇ *G* kozielk(o)w (2). ◇ *A* kozielki (5). ◇ *I* kozielkami (1). ◇ *L* kozielkach (1).

Sł stp, Cn notuje, *Linde XVI – XIX w.*

1. *Dem. od „koziel” ‘samiec kozy’* (16) :

a. *Od znac. Capra hircus L.; młody koziel lub koza; capreolus Mącz, Calep, Cn; haedulus Mącz, Calag; hirculus, hirciolus BartBydg; haedus Mącz, Calag* (15) : Kiedy koziełek bieży zawodem/ tedy fye mu bieli pod ogonem. *March*¹ *A3; BartBydg 70; KrowObr 99; BibRadz Iudic 6/19; BielKron 50; Hoedi petulci, Kozielki trykliwi fzkoczni ktorzi fie rádźi trykáyą. Mącz 296c, 56d, 152a; RejPos 102v [2 r.]; Calag 97b; Calep 469b.*

W połączeniach szeregowych (2): *RejWiz 14v*; z báránkami/ y z fkozy/ y z kozielkami [*cum agnis et arietibus et haedis*]/ przyśfli do ciebie kupcy twoi. *Leop Ez 27/21.*

Przen: Człowiek zły, grzeszny (1) :

W przeciwstawieniu: »owce ... kozielkowie« (1): *Wowczárni też Syná człowyczego nye tylko owce fą/ ále y kozyelkowie. KromRozm III C8v.*

b. *Od znac. Capra ibex L.* (1) :

Zestawienie: »koziełek dziki« (1): *Capreolus – Koziełek dziki. Calep 160b.*

2. *Szybki obrót całego ciała; cybistema Mącz; saltus in caput Cn* (6) : *Cybistema, Koziełek/ yáko dziećy zwykli ná głowie yezdźić y kozielki przewracáć. Mącz 76a.*

Zwrot: »kozielki przewracáć, przewracanie; przewrocić koziełek« = *cernuare, cernulare, in caput se devolvere a. provolvere Cn* [*szyk zmienny*] (1: 3 : 1): *RejFig Ee*; *Więc tu około niego/ by łátki igráią/ Iedno ledwe kozyelkow/ iż nie przewracáią. RejZwierz 106; Wfzelákie kuglárskie poczinánie yáko skakánie przes obręcz ná gołym mieczu kozielki przewracánie Mącz 295a, 76a; RejZwierc 165.*

3. *bot. Bliżej nie określony rodzaj roślin; Orchis L. lub Epipactis Zinn em. Sw. z rodziny storczykowatych (Orchidaceae) o podziemnych organach zapasowych wykształconych w postaci jajowatych bulw; satyrion Murm, Calep* (3) : *Satyrion. Stendelwurtz. Kozyelki. Murm 115.*

Szereg: »kozielki, (to jest) lisie jajka« [*szyk 1 : 1*] (2): *KOzielki to iefth Lifie iayka/ iefth to ziele ciepłe y wilknie w pirwzym fłopniu/ ma lifth podobny lifthowi Liliowemu [!] FalZioł I 127a; Satyrion – Kfýęze iayka lyfye iayka. Kozielki. Calep 949a.*

4. *astron. Male gwiazdy w konstelacji Woźnicy [pl]* (1) : *NA lewéy ftronie blizniát/ przypátrż fye Woźnicy [...] Ná rámieniu ma kozę/ ná piéści kozielki: Owá iáfna: ále tych płómień nie ták wielki KochPhaen 7.*

Cf **KOZKA, KOZLEK, KOŻŁĘ, KOŻLIK**